

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Po stopách Benedikta Rejta do Loun

GPS souřadnice: 50.357315, 13.796972

Praktické informace

Délka trasy: 4 km

Obtížnost: Lehká trasa pro všechny výletníky od 5 do 99 let. Vede po rovině. Výlet je rovněž možné jet s kočárkem, na kole či odrážedle. I pejskům se cesta bude líbit, ve městě však musejí být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 60 km z Prahy ujedete za hodinu. Pojedete po D7 až na sjezd na 45. km.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Mírové náměstí. Za hodinu zaplatíte 20 Kč. V sobotu po 12 hodině a v neděli je parkování zdarma.

Věž kostela sv. Mikuláše

Otevírací doba:

ÚT-ČT + NE: 11.00-14.00 a 14.30-17.00

PÁ, SO: 10.00-14.00 a 14.30-17.00

Vstupné: dospělí - 50 Kč, děti + senioři - 30 Kč, rodinné - 100 Kč

Oblastní muzeum v Lounech

Otevírací doba:

ÚT-PÁ: 9.00-17.00

SO + NE: 10.00-17.00

Vstupné: dospělí - 40 Kč, děti + senioři - 20 Kč

Galerie Benedikta Rejta

Otevírací doba: ÚT-NE: 10.00-18.00

WC: Z boku budovy městské knihovny v Hilbertově ulici.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Hazmburk, Raná, Okoř, Kounovské řady.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

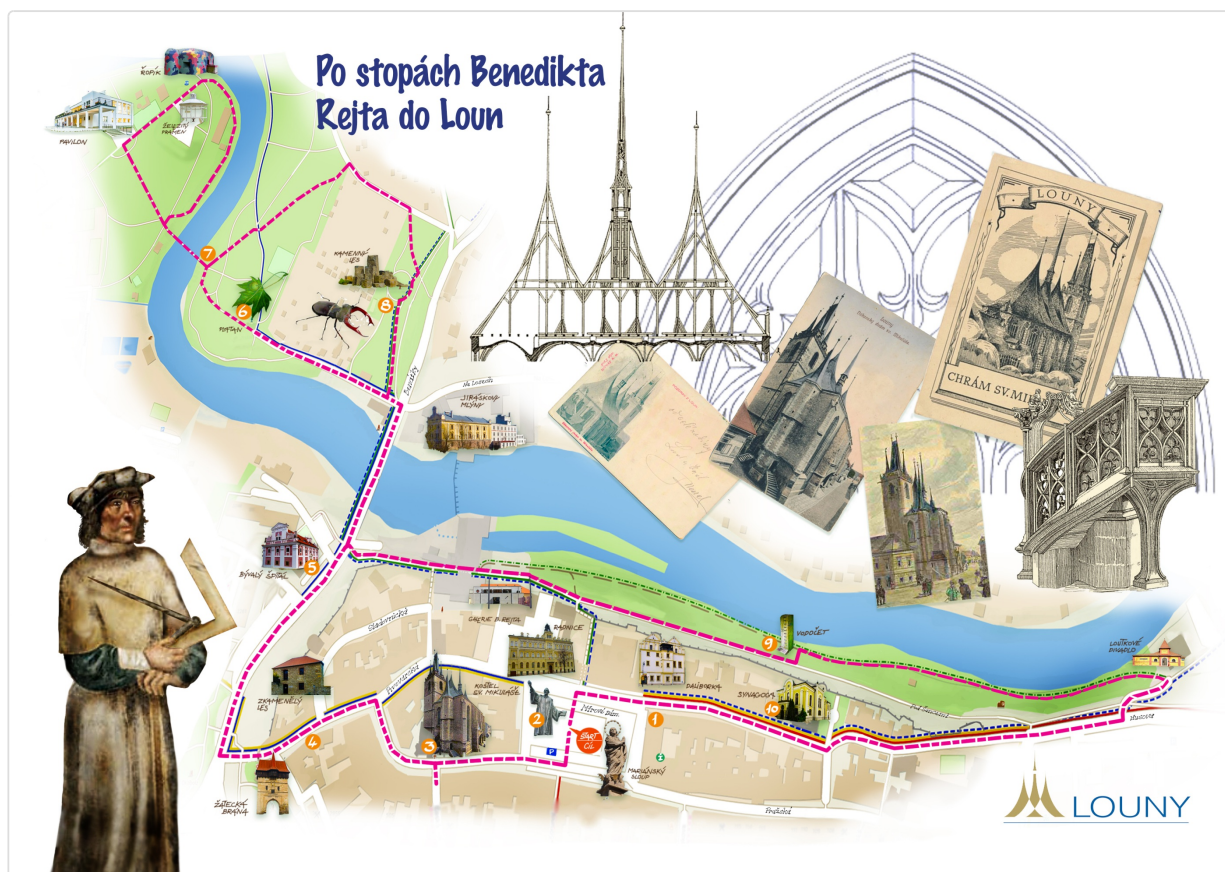
Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé, zveme vás na krásný výlet do města, o němž se říká, že je perlou na řece Ohři – do Loun. Opravdu je to tady překrásné!

Už zdálky při příjezdu uvidíte věž gotického kostela sv. Mikuláše. Právě ten navštívíte... Dozvíte se, kdo ho postavil a kdo je v něm pohřben. Při svém putování prozkoumáte také hradby a několik bašt, muzea, monumentální Žateckou bránu, renesanční dům Daliborka, Galerii Benedikta Rejta nebo třeba synagogu a nejstarší loutkové divadlo v Evropě. Trasa našeho výletu je pestrá a provede vás i přírodou. Cesta za hledáním tajenkových slov je prostě ideální. Budete vyplňovat doplňovačku.

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s Městem Louny. Je pro vás tedy zdarma! :)

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to:

Zaparkujte v centru města na Mírovém náměstí. Naše kroky vedou nejprve k budově staré radnice. To je ta s věžičkou a znakem nad okny nedaleko sochy Panny Marie na sloupu.

*V roce 1398 udělil král Václav IV. Lounům právo na zřízení vlastní **radnice**. A tak měšťané krátce poté zakoupili za 108 kop grošů výstavný dům Václava z Dírné. Již v roce 1399 zde začala zasedat městská rada a budova byla postupně přestavována do podoby okázalého paláce s věží a hodinami.*

V polovině 16. století byla na stejném místě vystavěna nová goticko-renesanční radnice, která sloužila svému účelu téměř 300 let. Na počátku 19. století však musela být kvůli špatnému stavu stržena. V roce 1824 byla nahrazena novou klasicistní budovou od architekta Floriána Müllera.

Svému účelu sloužila pouze do roku 1850, kdy byla dána k dispozici okresnímu hejtmánství. Po celkové rekonstrukci je nyní sídlem městské knihovny.

Vidíte znak nad okny? Poznáte na něm nějaká astrologická tělesa?

Městský znak je tvořen modrým štítem, na němž je stříbrná hradba s otevřenou bránou s vytaženou zlatou mříží. Mezi věžemi je štítek, ve kterém leží zlatá hvězda a dorůstající měsíc.

Najděte na budově radnice kamennou desku s textem o rekonstrukci.

1. Doplňte slovo z 5. řádku: Z .....

Rozhlédněte se a zkuste si tipnout: Která památka je podle vás nejstarší barokní pamětihodností ve městě?

Prozradíme, že je to socha prostovlasé Panny Marie, která stojí na hadovi. Víte, proč si vybrala tak nekomfortní podloží? Had je totiž symbolem hříchu. I když ten lounský vypadá trochu jako drak, protože má křídla, na hříšné symbolice mu to nic neubírá. Spíše naopak.

Marii najdete na morovém sloupu, který pochází z roku 1673. Jeho autorem je nejvýznamnější raně barokní sochař působící v Čechách. Víte, kdo to byl? Jan Jiří Bendl. Tento sloup se původně pravděpodobně nacházel na Pražském předměstí, ale při morové ráně, která postihla Louny v roce 1714, stál již na náměstí.

Po vzniku republiky místní radikálové usilovali o odstranění údajného symbolu tmářství z náměstí. Jeho význam byl snižován... Po jistou dobu dokonce nedaleko sochy fungovaly podzemní veřejné záchodky. Současné místo ale Marii náramně sluší!

Latinský chronogram na podstavci zní v překladu takto: *Matko boží, buď ochránkyní svých Loun*.

Zkuste nápis najít a přečíst latinsky. Máte na to minutu. Kdo to dokáže?

Přecházíme náměstí a hledáme sochu Jana Husa. Dáte dohromady, kdy a kde byl slavný český teolog upálen?

Husův pomník vznikl díky lounskému Spolku pro zbudování pomníků mužům o národ český zasloužilým. Jeho odhalení bylo původně plánované na rok 1915 na počest 500. výročí upálení mistra Jana. Jenže přišla válka. K slavnostnímu odhalení proto došlo teprve v roce 1925.

Je důležité zmínit, že Jan Hus v Lounech nikdy nebyl. Ale je zajímavé, že se v době husitství tradovalo, že Louny patří mezi pět vyvolených měst (spolu s Plzní, Klatovy, Žatcem a Slaným), které v časech nastávajícího konce světa uniknou zkáze.

Podívejte se na žulový podstavec. Je na něm zaznamenána i část Husova dopisu Lounským z roku 1410. Autorem pomníku je Myslbekův žák Josef Kvasnička, který Husa zachytil v typické póze kazatele.

2. Který předmět drží Hus v ruce?

Hned za sochou je další zajímavý dům. Žil v něm známý cestovatel Lippe, který proslul svými toulkami po Indonésii a Arábii. Ve stejném domě byl také v roce 1813 ubytován ruský car Alexandr I. Bylo to v době napoleonských válek, kdy pruská, francouzská a ruská vojska táhla Evropou z jednoho konce na druhý.

Ve vedlejším domě zase žila slavná rodina Hilbertových, o které si něco povíme na konci výletu.

Náměstí opouštíme ulicí nalevo od Husa. Kolem žlutého domu nás zavede ke kostelu.

*V domě vedle kostela sv. Mikuláše sídlila od roku 1461 **lounská škola**. Budova byla v 16. století renesančně přestavěna. Škola byla vyhlášená, působilo zde několik významných humanistů. Například Adam Cholossius Pelhřimovský, městský písař a lounský konšel, básník Petr Caselius, Martin Rakovský a M. Matyáš z Gryllova. V letech 1560–1582 odešlo z lounské školy celkem 189 studentů na pražskou univerzitu, což bylo po Žatci nejvíce v celých Čechách. Po třicetileté válce již škola nikdy nedosáhla dřívější úrovně.*

Na západní stěně domu (u kostela) se nachází nápis: *Vím, že Vykupitel můj živ jest, 1577.*

Je to opět latinsky. Že jste latinu neměli? Někdo se určitě najde... Ten si ji může opět procvičit. A všichni si zajděte vyzvednout další písmenko ke kostelu.

Největší chloubou města je právě **kostel sv. Mikuláše**, nádherné gotické dílo. Trojlodní chrám s krásnou klenbou a jehlanovou střechou (který mimochodem vidíte i v logu města) postavil královský stavitel Benedikt Rejt. Stalo se tak na místě staršího chrámu, který společně s celým městem roku 1517 vyhořel. Dokončení svatostánku v roce 1538 se už ovšem proslulý stavitel nedožil. Je zde však pochován.

Rejt byl vynikající architekt, který do potměných gotických interiérů šlechtických sídel vpustil slunce, světlo a vzduch. Dobře je to vidět třeba ve Vladislavském sále na Pražském hradě nebo třeba na vodním hradě Švihov v Plzeňském kraji. V poslední části výletu vás pozveme do budovy bývalého pivovaru, kde sídlí **Galerie Benedikta Rejta**. A také si o něm něco řekneme.

Každopádně doporučujeme vylézt na vyhlídkovou věž kostela. Je vysoká 60 metrů a z jejího ochozu se otevírá úchvatný výhled na celé město a okolí s Českým středohořím.

3. Jak se řekne Mikuláš anglicky?

(Napoví modrá cedulka. Pokud je ve slově písmeno CH, vepište je prosím do jednoho políčka.)

Najdete nedaleko kostela kamennou lasturu a obrázek, na které jsou mitra a berla?

Pokračujte ulicí Beneše z Loun až do Žatecké. Právě v jejich křížení potkáte další zajímavý dům (tentokrát žluto-zelený). V **domě čp. 40** kdysi bydlel lounský kronikář Pavel Mikšovic. Jeho kronika zachycuje období zlatého věku Loun v době předbělohorské, ale také válečné útrapy a nucenou rekatolizaci až do roku 1631. Dění ve městě měl na tomto místě jako na dlani!

Blížíte se k nádherným zchovalým hradbám. Středověká bašta městského opevnění napravo v sobě ukrývá les. A ne ledajaký! Dostanete se k němu ulicí Sladovnickou.

Muzeum zkamenělý les vám nabídne pohled do milionů let staré historie středních a severních Čech. Nachází se zde totiž vzácná sbírka zkamenělých rostlin. Vystaveno je tu přes 400 vzorků zkamenělých dřev, větví a kořenů starých až 350 milionů let. Zčásti jsou v přírodním stavu, zčásti naleštěné. Nechybí unikáty, jako jsou otisky listů, zkamenělé šišky, dřeva provrtaná dřevokazným hmyzem, fosilní pryskyřice či krystaly minerálů v dutinách kmenů. Nejzajímavějším exponátem je velký kmen třetihorního kmene kaštanovníku se zchovalou hnízdní dutinou datla.

Jak se říká době 350 milionů let staré? Jsou to prvohory a nám to vychází na devon a karbon.

Dokázali byste říci, jak se jmenují období v druhohorách? Napovíme, že začínají na písmena: K, J a T.

A když se zeptáme na pravěk, budete vědět odpověď na naši pravěkou otázku?

4. Která doba byla mezi dobou kamennou a železnou?

Přicházíme k **Žatecké bráně**, která je rovněž součástí městského opevnění. To vznikalo souběžně se založením města,

tedy v 15. století. Vnitřní gotické opevnění se nezachovalo úplně. Je vidět například v parkánovém příkopě v ulici Na Valích nalevo od vás. Místa jsou ve zdivu naznačena i půdorysy hranolovitých bašt. Hradbami se můžete kochat na jižní, západní i severní straně města. Zejména procházka Pod Šancemi nad řekou je nádherná. My ji samozřejmě v rámci výletu absolvujeme.

Projděte Žateckou bránou a vydejte se podél hradeb směrem k řece.

Víme, že vám do oka padla další nádherná stavba. Září totiž na všechny strany jako dort zvaný Red Velvet – v překladu *dort z červeného sametu*. Když jej na americkém jihu vymýšleli, jistě se v Lounech inspirovali. (O čemž ale nejspíš boháči, kteří si na něm zejména v newyorském hotelu Waldorf Astoria od 20. let 20. století pochutnávají, nemají tušení.)

Barokní **budova bývalého špitálu**, kterou vidíte nalevo, je pozůstatkem sociálního zařízení města, fungujícího zde od roku 1437. Sociální zařízení v 15. století? To zní dost neuvěřitelně, že?

Tento špitál byl vystavěn v letech 1695 až 1698 podle plánů italského architekta Antonia della Porta.

Slavný architekt je mimochodem autorem přestavby hned tří zámků v blízkém okolí – Roudnice, Milešova a Libochovic.

Najděte na budově znak města a nad vchodem pak letopočet.

5. Opište druhou číslici letopočtu.

Přecházíte most. Na jeho konci můžete nalevo zahlédnout **pomník veslařů** zavražděných a umučených nacisty v letech 1941 až 1945. Stalo se tak během tzv. heydrichiády, která nastala po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v roce 1942.

Za mostem odbočte doleva a kolem *Veslařského klubu Ohře*, který se trošku tváří jako hrázděná stavba, pokračujte po modré turistické značce až ke krásnému platanu. Než se pověnujeme jeho výšce a stáří, uděláme si malou jazykovědnou odbočku.

Dumali jste, jakého původu je slovo Louny? Nevíme, jak vám, ale nám na mysli naskakuje okoun, což je samozřejmě nesmysl. Ale možná v kombinaci se situací, kdy vedle nás šplouchá Ohře...

Původ názvu Louny (dříve *Lúně* nebo *Lúny*) se často dává do souvislosti s lunou, tedy s Měsícem. Případně s vlastním jménem *Lún*. Jako pravděpodobný se jeví také původ ve staročeském slově *lúňa* či *lúna* s významem proudu, slapy, čemuž odpovídá umístění původní vsi u brodu na řece.

A právě v meandru řeky Ohře nedaleko historického centra města byly vybudovány **Masarykovy sady**, kterými procházíte.

Na levém břehu jde o park s lužní vegetací, na pravém byl v období první republiky založen areál výstaviště. Obě části parku propojuje lávka pro pěší, ke které se blížíme.

Nejprve ovšem najděte památný strom platan. Víte, čím se platan liší od ostatních stromů?

Platany jsou mimořádně zajímavé, mají neobvyklou barvu i strukturu kůry. V městských parcích i alejích podél silnic se objevují stále častěji. Jsou totiž odolné vůči znečištění ovzduší. Obrovský strom s velmi rozložitou korunou může dorůst až do výšky 45 metrů a dožít se několika set let. Listy se podobají javorovým, jsou ale silnější. Platan také kvete, i když hodně nenápadně. Květy jsou kulaté, později se z nich stanou ježaté pichlavé kuličky. Kůra je pestrá. Skládá se ze zelenožlutých, bělomodrých a hnědých plátů. Borka se neustále odlupuje. Kmen se díky tomu malebně skvrnitě vybarvuje. Hrají na něm odstíny šedé, zelené, krémové a hnědé.

Tomuto platanu je 170 let a je vysoký 30 metrů.

6. Jak se jmenuje druhovým jménem?

Přejděte most a vejděte do areálu **Výstaviště**. Jak vzniklo?

*Uprostřed velké hospodářské krize v létě 1931 pořádaly Louny Krajinskou výstavu. Pro její účely bylo v parku vystavěno několik dřevěných pavilonů. Centrální budovou se stal **Výstavní pavilon**, navržený architektem Otakarem Polákem. Výstava měla velký ohlas a navštívila ji řada významných osobností v čele s prezidentem T. G. Masarykem. I v současnosti*

je část parku využívána k výstavním účelům.

Modernizace Pavilonu Josefa Fouska probíhala současně s obnovou parku. Bylo obnoveno panoramatické okno do kavárny, také terasa nad vstupní arkádou, instalován výtah a přebudovány dispozice zázemí návštěvníků. Z terasy kavárny pavilonu se nabízí pohled na park a rovinný říční meandr.

Areál obejděte dokola. Ideálně kolem amfiteátru letního kina a řopíku. Pak zamiřte k Pavilonu Josefa Fouska a dojděte až k dětskému hřišti.

Nedaleko od zmíněného pavilonu vyvěral **Železitý pramen**.

Není to samozřejmě ten slavný pramen Luna, který byl v Lounech navrtán před 55 lety.

Ochutnat však můžete zmíněnou slavnou Lunu (v areálu zdejší nemocnice nebo v blízkosti ulice U Pramenu). Je nejhlubším minerálním pramenem v naší zemi, vyvěrá z hloubky 1 200 metrů. Proplyněná teplá alkalická kyselka působí příznivě na lidi, kteří trpí nemocemi žaludku, střev nebo jater. Má jedinečné složení, srovnávat se s ním ve světě mohou pouze prameny v gruzínském Boržomi a ve francouzském Vichy.

Vraťte se k mostu a rovnou si u něj vyzvedněte další písmenko do tajenky.

Přejděte na druhý břeh a otočte se. Je zde dopravní značka. Vás se sice netýká, ale s tajenkou pomůže.

7. Opište první slovo.

Jsme zpátky v první části parku. Odbočte doleva a park obejděte, jak potřebujete. Vyberte si jakoukoli stezku, která vás odvede k ulici na druhé straně zeleně, jak to ukazuje naše mapka.

Pokud zahlédnete v zahradě holubník, jdete správně!

A než se vás zeptáme na pohádkovou postavu spolupracující s holoubky, přidáme i trochu nahořklého vyprávění.

Louny a okolí byly vždy spíše zemědělským regionem. Jsou známé produkcí vysoce kvalitního chmele. Rostl v regionu patrně odnepaměti, jeho pěstování ale ještě v devadesátých letech 18. století nepřesáhlo potřeby nejbližšího okolí. Později však stoupla po chmelu poptávka v zahraničí, což vedlo k rychlému zvýšení výměry chmelnic. Tipněte si, odkdy je u nás chmel pěstován.

Jako kulturní plodina se u nás chmelu daří již od 8. století. Český chmel patří mezi nejkvalitnější na světě. Bývá také označován jako „zelené zlato“. V potravinářství se zpracovávají především chmelové šišťice (hlávky neoplozených samičích květů). Obsahují lupulin (hořčinu), která dává charakteristickou chuť pivu, při jehož výrobě je chmel jednou z hlavních surovin. Svědectví o užití chmele k dochucení piva pochází již z listiny franského krále Pipina III. Krátkého (rok 768 n. l.). Svě místo má chmel také v lidovém léčitelství. Působí jako sedativum, antiseptikum i močopudný prostředek, podporuje činnost trávicího traktu, působí na nespavost, tlumí horečky a bolest.

Jazyk se vám teď možná trochu lepí na patro, ale to můžete během půlhodinky změnit. Ve městě je mnoho příjemných podniků, kde se lze osvěžit.

Vstupujete do ulice K Velodromu. Za plotem zde vrkají holoubci. Je jich tady opravdu hodně.

S jakou pohádkovou postavou jsou holoubci spojovaní? Víte, na kterém vodním hradě se pohádka *Tři oříšky pro Popelku* natáčela? I tam vede jeden z našich výletů s tajenkou.

Po několika desítkách metrů odbočte po modré značce zpátky do parku doprava.

Přicházíte do místa zvaného **Kamenný les**.

Toto zákoutí vzniklo během několika měsíců na parcele po bývalém zahradnictví. Dominantou je uskupení mohutných balvanů se suchým pískovým jezírkem a dlažbou z přírodního kamene. Tvoří je čedičové sloupce vztyčené jako menhiry. Nejvyšší, třímetrový, vytváří spolu s menšími dojem kamenného lesa. Toto svébytné „sousedství“ vytvořil v roce 2008 zahradník a tvůrce kamenných kompozic Stanislav Špoula. Bloky kamene jsou z čedičové horniny – tefritu. A také z valounů z řečiště řeky Ohře.

Kousek od Kamenného lesa je broukoviště, které hlídá několik gigantických brouků.

8. Jak se jmenuje tento hmyz?

Pokud ho nepoznáte, budete muset dojít až k broučkům a poradit se s cedulkou u nich.

Blížíte se k mostu, který už jste dnes přecházeli. Tentokrát ho přejděte po druhé straně. Dobře z ní totiž uvidíte slavné mlýny.

Jiráskovy mlýny byly známé již ve 14. století. Ve středověku zde byly nejméně čtyři. U městských hradeb se dochovaly mlýny Režná a Šejdovna, na opačném břehu mlýn Hasák neboli Hasáčert.

Co jednotlivá jména znamenala, lze jen hádat. :)

Ve druhé polovině 19. století je postupně vlastnili tři nejvýznamnější lounští průmyslníci – František Hýra, Matěj Valtera a František Jirásek. Posledně jmenovaný odkoupil mlýny Režnou a Šejdovnu od Matěje Valtery po požáru v květnu 1895 za 81 500 zlatých, a stal se tak majitelem všech tří mlýnů. Na sklonku 19. století nechal František Jirásek mlýny přestavět v neorenesančním slohu. Jsou dodnes funkční, provozuje je soukromý vlastník.

Pod letopočtem 1892 lze dokonce spatřit iniciály jednoho z původních vlastníků. Přečtete je?

Za mostem se vydejte doleva ulicí Pod Šancemi. Stojí zde mlýn Režná, o kterém jsme už mluvili. Budovy to jsou nádherné! Stačilo by je jen trošku „přepucovat“.

Držte se cyklostezky, dolů k řece sejdete až u vodoměru. Nejprve si prohlédněte hradby a vyhlížejte vodárenskou věž. Její historie sahá až do 16. století. Na počátku 19. století si však věž prošla totální obnovou, neboť byla spolu se zdejším pivovarem zničena požárem. Stavba má hranolovitý tvar a jehlancovitou střechu, zdivo je částečně tvořeno neomítanými cihlami.

Hned za věží je nádherná **Galerie Benedikta Rejta**. Nabízí jedinečnou sbírku moderního umění. Budova galerie v sobě spojuje historii i oceňovanou moderní architekturu. Čeká vás téměř 1 500 m² výstavních ploch ve čtyřech patrech středověkého městského opevnění. Celkově sbírka obsahuje přes 18 000 předmětů.

Stopy působení stavitele a architekta Benedikta Rejta (1454–1536) najdeme na řadě míst po celých Čechách. Pocházel z jižního Německa, stal se dvorním architektem krále Vladislava Jagellonského a dvacet let se zabýval přestavbou Pražského hradu, sídla českých panovníků. Stavitel žil na Hradčanech ve vlastním domě ve Vikářské ulici a král mu za zásluhy udělil šlechtický titul. Když se v roce 1511 práce na Pražském hradě zastavily (patrně kvůli nedostatku financí), Benediktovy služby si okamžitě vyžádaly šlechtické rody. Přestavěl hrady Rabí a Švihov, v Kutné Hoře vedl dostavbu chrámu svaté Barbory a byl rovněž autorem kostela sv. Mikuláše v Lounech, který jste dnes viděli. Jak už jsme se zmínili, jeho dokončení roku 1538 se nedožil, ale v nedostavěném chrámu byl pochován. Město se dodnes hrdě hlásí k jeho odkazu.

Kráčíte dál po cyklostezce a míjíte druhou **vodárenskou věž**.

Dlouhé roky napájela vodou asi deset kašen rozmístěných po městě a ještě roku 1879 byla zvýšena o pět metrů. Úzkou slepou uličkou od věže vedl nejen vodovod, ale především tudy odtékala špína z ulic a místo sloužilo jako „veřejné záchodky“. Podle romantické tradice tudy údajně chodil do města zvláštní brankou kat. Proto se uličce běžně říká *Katovská*. I když kat v Lounech nikdy nebydlel a město si ho vypůjčovalo ze Žatce či z Litoměřic.

Zkuste najít na vodárně jméno starosty. Zapamatujte si ho, ještě si o něm dnes popovídáme.

Časté záplavy a obavy z velké vody byly důvodem ke sledování výšky hladiny v Ohři. A tak je již od roku 1884 živel bedlivě střežen. V roce 1901 zde byl dokonce instalován **limnigraf** – přístroj sloužící k odčítání a zaznamenání výšky hladiny v čase. Najdete ho nalevo od cyklostezky.

Ze stezky vedou k řece staré schody. Podél nich je umístěn právě onen starý vodočet, na kterém je také zaznamenána výška staleté vody, která byla při povodni v roce 1862.

Najděte vodočet i letopočet u něj. Konkrétně datum 3. 2. 1862. Hned nad ním je nápis, v němž jsou dvě stejná písmenka vedle sebe.

Opište první písmenko nad letopočtem.

Sejděte na pěšinu k řece a jděte podél ní až k divadlu. Pokud je pro vás stezka nepohodlná, pokračujte po cyklostezce a pak dále ulicemi Husovou a Pod Cukrovarem. K divadlu dojdete i tudy.

Po levé ruce vás doprovází Ohře. Věděli byste, kde pramení a jak je dlouhá?

Pramení v Bavorsku (Německu) pod horou Schneeberg v přírodní rezervaci Smrčiny. Je čtvrtou nejdelší řekou na našem území. Po Vltavě je v Čechách druhým největším levostranným přítokem Labe. Je dlouhá 316 km, z toho 246 km teče na území České republiky.

Ohře je řeka, které dali jméno Keltové. Název Agara – Lososí řeka – zaznívá v německém označení Eger i Egerland, Poohří. Nejvýznamnějšími přítoky jsou Odava, Libava, Svatava, Teplá a Chomutovka. Během 60. let 20. století byla na Ohři vybudována tři větší vodní díla – přehradní nádrže Skalka, Nechranice a Kadaň. Přičemž Nechranice patří k největším vodním nádržím u nás a díky sypané přehradní hrázi o délce téměř 3 300 m se řadí mezi nejdelší sypané hráze ve střední Evropě. Řeka protéká CHKO Slavkovský les a dále přírodním parkem Dolní Poohří.

K Ohři se vztahuje řada bájí a pověstí. Jedna vypráví o krásné víle Sibyle, strážkyni pramene, která patřila ke dvanácti družkám víly Egérie, královny řeky. Pro svou dobrotu a léčitelské schopnosti byla známá v celých Smrčinách. Její krása oslnila mladého rytíře Arnolda z nedalekého hradu, který ji spatřil sedět na velkém balvanu v řece. Po čase se s ní setkal znovu a hned ji požádal o ruku. Víla však pravila, že je zaslíbena panenskému stavu, a navíc nesmí opouštět okolí pramene, neboť má za úkol jej chránit.

Rytíř se tedy vydal do Kadaně do křišťálového paláce královny Egérie a požádal ji, aby Sibylu zbavila služby. Ta mu řekla, že Sibylinu službu nemůže zrušit, neboť musí trvat navěky. Požádala jej, aby se stal ochráncem řeky. Za odměnu se bude moci jednou ročně se Sibylou setkat. Arnold řeku vzorně chránil a každoročně v určený den u pramene rozprávěl se Sibylou. Ani on se nikdy neoženil, a když v jedné válečné vřavě zahynul, Ohře se od pramene až po soutok s Labem divoce rozvodnila. Proč? Tak mohutné proudy slz ronila Sibyla pro svého rytíře.

A jste u divadla! Je to ta zajímavá žluto-červená budova. A její historie je ještě zajímavější.

Lounské loutkové kamenné divadlo je nejstarší stálé **loutkové divadlo** v republice a pravděpodobně i v Evropě. Roku 1903 se několik nadšenců rozhodlo sehrát na sokolských slavnostech loutkové představení *Posvícení v Hudlicích*. Kus měl velký ohlas a loutkoherci jej museli několikrát opakovat. Což vedlo k myšlence založit stálé divadélko. S tímto cílem vznikl v roce 1909 *Spolek loutkářů*. Jejich sen se sice za přispění sponzorů a členů spolku naplnil až po první světové válce v roce 1920, nicméně přetrvával do dnešních dnů. Což je něco jako zázrak.

U divadla se otočte do protisměru a ulicí Pod Cukrovarem a Husovou se vraťte směrem k centru města.

Na levé straně vidíte budovu **Hospodářské záložny**. Je jednou z mála secesních budov ve městě. Dům má asymetrický půdorys a netradičně situovaný vchod na nároží.

Přečtete letopočet nad reliéfem? Jakou činnost asi zemědělci na plastice vykonávají?

Než se dostanete k synagoze, všimněte si nalevo nejkratší ulice v Lounech. Měří asi jen 40 metrů a nedávno byla přejmenována. V současnosti se pyšní názvem U Synagogy. V minulosti to ovšem byla Bezejmenná. :)

První doklady o existenci židovské komunity v Lounech pocházejí z poloviny 14. století. Od té doby se Židé nesmazatelně zapsali do historie i tváře města. Po staletí byli nedílnou součástí zdejšího života a zanechali po sobě nejen architektonický skvost. Židovské domy byly převážně soustředěny v postranní uličce podél jižního úseku hradeb, kde i dnes najdeme Židovskou ulici s restaurací U Žida. Jsou to ulice nalevo od vás.

Místní synagoga stojí v Hilbertově ulici, jen pár desítek metrů od ulice Židovské. Byla postavena v roce 1871 podle plánů architekta Staňka v pseudorománském slohu s tzv. maurskými prvky. V den své dostavby nahradila starou a nevyhovující modlitebnu, která byla v České ulici čp. 3 a svým účelům sloužila až do nacistické okupace.

Je to druhá největší synagoga v Čechách. V roce 1911 byla renovována a uvnitř kompletně vyzdobena malbami. V průběhu tzv. křišťálové noci z 9. na 10. listopadu 1938 ji vypálili nacisté. Od té doby již nikdy nesloužila původnímu účelu. Objekt byl proslulý vynikající akustikou.

Najděte cedulku *Státní okresní archiv Louny*.

10. Jaké slovo je pod tímto nápisem?

Vidíte Davidovy hvězdy i na plotě? Kolik mají cípů? Vzpomenete si, kolik cípů má hvězda ve znaku města?

Napravo si všimněte neogotického domu čp. 67 z roku 1898. Je to ten šedo-bílý se dvěma lidskými tvářemi u střechy. Vypadají děsivě!

Na průčelí bývala freska s vyobrazením patrona české země sv. Václava. Za 1. republiky dům sloužil jako četnická stanice. Žil a tvořil zde významný český malíř Zdeněk Sýkora.

Čeká nás poslední dnešní zastavení - u domu, z něž trčí dračí hlava.

*Nejcennějším měšťanským domem ve městě je **Daliborka**. Původně gotická stavba získala dnešní vzhled na přelomu 16. a 17. století, kdy ji přestavěl městský radní Strachota Kocurovský. Uvnitř se dochovala velká roubená místnost, jež vznikla krátce po ničivém požáru v roce 1517. Zajímavé jsou i hluboké sklepy s gotickými portály ve tvaru maurských oblouků. Dnes zde sídlí Státní okresní archiv v Lounech, který uchovává řadu významných písemností. Mezi nejcnějšjí patří kopiář založený ve 14. století Janem ze Žatce, sbírka středověkých listin či trojice honosně iluminovaných renesančních graduálů.*

A jsme v cíli! Na náměstí... Vše vylušřeno. Podívejte se na tajenku. Copak z ní na vás kouká?

Je to jméno zdejší slavné rodiny. Už jste ho zahlédli na vodojemu a ulici takřka stejného jména jste procházeli.

Petr Pavel Hilbert (*1. ledna 1834 Plzeň, † 21. května 1906 Louny) byl český právník, politik mladočeské strany a starosta města Loun. Navíc šlo o nejdéle sloužícího starostu v historii města. Jeho syn Kamil Hilbert byl významným architektem a restaurátorem, syn Jaroslav Hilbert se stal spisovatelem a dramatikem.

Hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Vylušřenou tajenku, můžete zaslat do agentury Velká dobrodružství, kde probíhá jednou měsíčně slosování o ceny. Díky finanční podpoře od Města Louny jsme Vám mohli poskytnout dnešní výlet s tajenkou ZDARMA. Děkuje me.

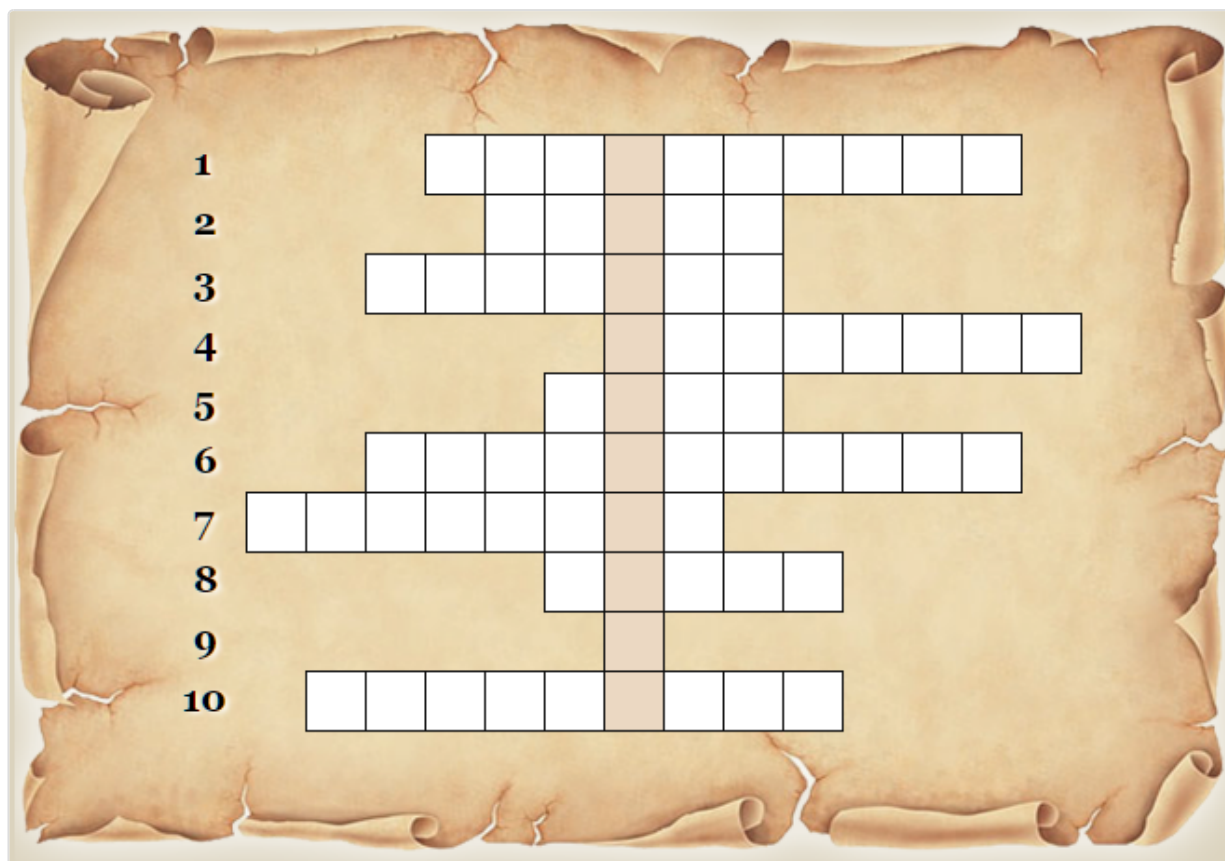
Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mimo jiné texty z webů www.kudyznudy.cz, www.cestyapamatky.cz, www.louny.eu, www.muzeumlouny.cz atd.

Otázky k tajence

---

1. **Doplňte slovo z 5. řádku: Z .....**
2. **Který předmět drží Hus v ruce?**
3. **Jak se řekne Mikuláš anglicky?**
4. **Která doba byla mezi dobou kamennou a železnou?**
5. **Opište druhou číslici letopočtu.**
6. **Jak se jmenuje druhovým jménem?**
7. **Opište první slovo.**
8. **Jak se jmenuje hmyz?**
9. **Opište první písmenko nad letopočtem.**
10. **Jaké slovo je pod tímto nápisem?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.